

Parashat Ki Tissa **The Second Tablets** **Rabbi Shai Finkelstein**

שמות פרק לד פסוק א

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פֶּסַל־לִךָ שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרֹאשֵׁי־כֹתֵב וְכָתַבְתִּי עַל־הַלַּחַת אֶת־הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלַּחַת הַרְּאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ.

אבן עזרא

וטעם כראשונים. כמדתם. אמר הגאון כי השניים נכבדים מהראשונים כי השניים נתנו ביום קדש וביום הכפורים ולא כן הראשונים. כי הם ירדו ביום י"ז בתמוז וביום חול. ויש עם השניים זכר שלש בריתות ובשניי' כתוב ולמען ייטב לך. והראשונים נשתברו ואלה כדברי חלום לא מעלין ולא מורידין. כי מכתב אלהים היו שניהם ועוד כי הראשונים הם מעשה אלהים. והשניים מעשה משה.

רש"ר הירש

תנאי להחזרת היחס הקרוב הראשון בין ישראל לה' לקדמותו - היא קבלתה מחדש של התורה בקרבנו, שכן רק היא לבדה תיצור את היחס הזה. משעבר העם על התורה, עליו להגיש לידי

הקדוש ברוך הוא את הלוחות שטרם נכתב עליהם דבר, ולבקש שהתורה הראשונה תיכתב מחדש על הלוחות החדשים באצבע אלוהים. עבירותינו אינן משנות מאומה מתוכן תורת ה'. אין הקדוש ברוך הוא מחדש דבר תורתו כדי שתענה על חולשותינו; משזנחנו את התורה, הרי היא מצפה ללא שינוי בתוכנה, שנשוב בתשובה ונחדש את קיומה ואת כניעתנו לפנייה - ללא סייג.

מלבי"ם

הלוחות הראשונים היו מעשה ידי יוצר, ואחז"ל שאלמלא נשתברו היו למדין ולא שכחין שהרמזו שרמזו הלוחות על מכתב אלהים החרות על לוח לבם ועל כלי המחשבה והעיון היה חרות בענין אלהי כי הם נעשו כמלאכי מרום, והרוחניות גבר על החומריות ולוחות הלב היו לוחות אבן שאין כתבם וכמ"ש לעתיד לבא נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה (ירמיהו ל"א:ל"ג), ע"כ גם האבן שעליו נחרתו הדברות היו מעשה אלהים, אולם אחר חטא העגל שבו לענין החומריי והיו גם הלוחות מעשה ידי בו"ד לבד המכתב היה אלהי, ובכ"ז צוה שמשא יפסלם באשר הוא איש האלהים, וע"כ אמר פסל לך משלך ולא משל צבור כמ"ש ביומא (דף ג) שבוה יזמינם אל הקדושה ובגוף הקדושה לכ"ע הזמנה מלתא היא.

הנצי"ב בהעמק דבר

כבר נדרש ע"ז דברים הדברים את הדברים. אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. ביאר הענין. יש להקדים מש"כ הראב"ע בשם גאון ז"ל דלוחות שניות מכובדים מן הראשונים. והראב"ע כתב ע"ז ואלה כדברי חלום לא מעלין ולא מורידין. אבל דברי גאון לאו דברי ריק הן ובחזית איתא שמאלו תחת לראשי אלו לוחות הראשונים וימינו תחבקני לוחות השניים. והכי איתא ג"כ בש"ר פמ"ז הה"ד טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך לטובתו של משה נתענה ק"ך יום כו' אמר הקב"ה נצטערת חייך שאין אתה מפסיד. בלוחות הראשונות לא היה אלא עשרת הדברות ועכשיו שנצטערת אני נתן לך מדרש הלכות ואגדות כו' ועי' מש"כ בס' דברים י' א'. והכוונה בכ"ז דבלוחות הראשונות לא ניתן כח החידוש אלא מה שקיבל משה דיוקי המקראות והלכות היוצא מזה אבל לא לחדש דבר הלכה ע"י י"ג מדות וכדומה היות התלמוד.

ולא הי' תורה שבע"פ אלא דברים המקובלים מפי משה ומה שלא היה מקובל היו מדמים מילתא למילתא. אבל בלוחות השניות ניתן כח לכל תלמיד ותיק לחדש הלכה ע"פ המדות והתלמוד אלא שמתחלה לא עסקו בזה אלא משה וזרעו. ובערבות מואב הוכיח משה לישראל שיקבלו זה הדרך כמו שיבואר ריש ס' דברים. וכ"ז היה העגל סיבה לזה שנגזר וביום פקדי ופקדתי וגו' ומש"ה הגיע בגזרת מרגלים גלות ופזור בארצות. והיא סיבה מכרחת לפלפולה ש"ת מצד שני טעמים היינו מצד שמירת האומה ומצד שמירת ההוראה בישראל כמו שביארנו לעיל ס"פ בא וברי' ס' דברים. ומזה הטעם עצמו צוה הקב"ה שיהיה הלוחות השניים בפיסול ידי משה לא משום שלא זכו למעשה אלהים אלא להורות דהלכה המתחדשת בכח לוחות הללו היא השתתפות עמל האדם בסיעתא דשמיא כמו עצם הלוחות שהיה מעשה

משה וכתובת הקב"ה. וע"ע להלן מקרא כ"ז שגם בכתובה הי' השתתפות משה. והיינו מה שאמרו חז"ל דאפי' מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הי' בלוחות. והכונה שבכח לוחות השניות היה נכלל הכל. וכ"ז דברי גאון.

דבזה הפרט הי' לוחות שניות מכובדים מן הראשונות. דאע"ג שקדושת הראשונים היתה נעלה מהם וממילא אלו לא נשברו היו נוח להגיע להוראה ע"י סברא ודמוי מילתא למילתא יותר מכאשר נשברו. אבל כאשר נתקלקלנו והננו נצרכים להיות יגעים ולשנן חרבה ש"ת לזה מסוגל יותר לוחות אחרונות וכדומה לזה היו אח"כ שני התלמודים. דהירושלמי קדושתו רבה מהבבלי באשר נעשה ע"י אמוראי קמאי וכמאמר רבא בשבת דקל"ד אנא בהדי תרגימנא דסבי ל"ל. הרי הודה שקדושת הראשונים יותר לכוין את האמת. וגם כי קדושת א"י הי' מועיל מ"מ הרי ידענו דכח תלמוד בבלי מכובד מהירו'. ואע"ג שנקרא בסנהדרין דכ"ז במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי מ"מ אינו לגנאי ח"ו אלא כחה הנפלא להאיר הלכה אפי' במחשכים היינו בכבל וחז"ל שאין בה אור אה"ק ולולי כח התלמוד בבלי לא הגענו לאור ההוראה שם. ומעין זה בבחינה עליונה היה הבדל בין לוחות ראשונות לאחרונות.

R Soloveitchik, Ha'adam Ve'Olam, pp. 239-240

The phrase like the first ones recurs numerous times in this narrative. This phrase implies the renewal of God's original relationship with Israel. The first set of Tablets did not have any greater sanctity than the second set. The process of repentance in Israel is such that it is possible that one who sinned grievously only yesterday will arise to an even higher level than he was before the sin.